

Q&A Verantwoorde geothermie Pijnacker-Nootdorp

Aanleiding om een Q&A op te stellen.

In de 1^e weken van december 2021 viel bij een aantal inwoners van Delfgauw (op dit moment is ons onbekend of dit ook geldt voor de Pijnackerse kant van het wingebied in de wijk Keijzershof) een postkaartje van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (hierna EZK) in de bus, met aan de ene kant een prent met de warmteputten van Mijnbouwenergie BV Duijvestijn te Delfgauw (hierna Mijnbouwer D) en aan de andere kant een aankondiging dat inwoners een zienswijze bij het ministerie van EZK konden indienen in verband met een winningsvergunning.

Sommige inwoners gooiden het kaartje ongelezen in de prullenbak en andere schrokken. Want de ene put ligt pal tegen de bebouwing van Emerald aan en de andere midden in het duurzame weidevogelgebied Zuidpolder. Gelet op ontvangen signalen en opgeworpen vragen is door de bewonersvereniging Delfgauw met nog enkele anderen een initiatiefgroep opgericht om bewoners en andere betrokkens eerste hulp te bieden over hoe met dit onderwerp om te gaan. Hieronder worden een aantal hoofdvragen toegelicht. Op basis van feedback zullen we verbeteren en aanvullen. Overigens heeft ook in de lokale krant informatie van EZK over deze ter inzagelegging gestaan met wat meer toelichting dan op het betreffende postkaartje is vermeld, zie de link <https://www.jambooty.be/nl/document/2251079>, maar ook de stukken uit het volledige dossier zijn beschikbaar ¹.

Gegeven de summere informatie die in eerste instantie is verstrekt en de mogelijk verstrekkende gevolgen voor de leefomgeving en de belangen van individuele inwoners en bedrijven, achten wij het noodzakelijk om aan de hand van een lijst met Q&A een aantal relevante onderwerpen nader uiteen te zetten.

Aardwarmte is toch essentieel voor onze verduurzaming?

Wij zien met elkaar nut en noodzaak in van verduurzaming, waaronder van de energievoorziening.

We behoren ons bij dat laatste zoveel als redelijk mogelijk is te richten op de meest effectieve, haalbare en betaalbare oplossingen. Voor verduurzaming wordt de 'trias energetica' gehanteerd en die geeft als prioriteiten aan: beginnen met het verminderen van energieverbruik, pas vervolgens conversie toe en als laatste voorzie in de energiebehoefte door fossiele brandstoffen te gebruiken waar het niet anders kan en toch moet zijn.

Aardwarmte past in het palet aan conversiemogelijkheden en middelen. Onze omgeving heeft een flink potentieel aan geothermie. We moeten daar zorgvuldig mee omgaan in vele opzichten.

Van het totale energieverbruik in onze gemeente is ca. 75% voor de glastuinbouwbedrijven. Maar ook voor de inwoners is aardwarmte belangrijk als een duurzaam energiedrager alternatief.

Zetten we maximaal op aardwarmte in onze omgeving?

Er is vooronderzoek gedaan naar de potentie en er zijn al 2 grotere winningsputten in bedrijf (nu nog met slechts een tijdelijke vergunning) en er komen er waarschijnlijk nog (tenminste?)³ bij in onze omgeving.

Dit gaat om mijnbouw op grote diepte (tot dieper dan 2000 meter) en dat betekent tegelijk dat er omgevingsrisico's kunnen ontstaan, bijvoorbeeld in de vorm van bodemverzakking en bodemtrilling (aardbevingen dus), bodemverontreiniging (giftige en corrosieve stoffen, zware metalen en/of andere

¹ <https://mijnbouwvergunningen.nl/cms/view/728be01c-5fd7-4ef4-851c-a2645fe35f98/kennisgevingen/9a8f014d-15db-493b-94a4-712158c1aae7>. De overwegingen die EZK heeft betrokken bij het ontwerp-instemmingsbesluit kunt u hier vinden (32 pagina's):

<https://mijnbouwvergunningen.nl/attachment/entity/ec877ffe-a252-435c-a908-5202ae915b3f>.

Op het voorgenomen besluit kan men tot 13 januari 2022 een zienswijze indienen.

waterverontreiniging) en kans op interferentie met andere actieve en oude gas- en aardolieputten. Men verwacht op basis van theoretische modellen dat dit met strenge eisen aan de warmtewinningsputten en afdoende monitoring goed beheersbaar is/zal zijn waarmee de kans op omgevingschade wordt beperkt ². Of dat zo in de praktijk bewaarheid wordt moeten we afwachten, want de ervaring hiermee in onze omgeving is nog zeer beperkt. Immers wij zijn als gemeente een van de koplopers bij het gebruik van aardwarmte. Men baseert zich dus op de eerste ervaringen en nog geen groot aantal putten.

Waarom zou ik mezelf druk maken over aardwarmteputten in onze gemeente?

Wij hebben als inwoners van deze gemeente in totaal zelf miljarden geïnvesteerd in onze woningen en leefomgeving hier en vinden er levensgeluk en geborgenheid. We hebben dus als gemeenschap Pijnacker-Nootdorp veel te verliezen als daar om welke reden dan ook afbreuk aan wordt gedaan, zoals in Groningen en elders duidelijk is geworden.

Dit winningsplan vereist daarom alle zorgvuldigheid en heeft voor ons zeker geen haast, maar gegeven de wettelijke termijn dient u wel een reactie te geven vóór 13 januari 2022.

Maar wordt die zorgvuldigheid wel bereikt en worden er dan voldoende randvoorwaarden gesteld die de belangen van de gemeenschap dekken? Bijvoorbeeld op het vlak van operationele inzet, veiligheid, herijking na nieuwe inzichten en controle, systeemintegriteit. Daarom zou bijv. deze vergunning niet in één keer voor 35 jaar moeten worden verleend, maar na elke 5 jaar herijkt moeten worden en zo nodig bijgesteld met expliciet borging van veiligheid omgevingsbelang en verantwoording naar omwonenden. Risico's die ook aandacht verdienen: financiële risico's zoals de aansprakelijkheid, samenhang met andere potentiële en oude putten, externe invloeden als overstromingen, trillingen die in onze veenondergrond tot verzakkingsverschijnselen leiden, etc.

Zijn de belangen van de bewoners en de omgeving voldoende geregeld en afgedekt?

Dat blijkt tot nu toe helaas niet uit de concept-winningsvergunning zoals opgesteld door EZK.

Daar staan wel een aantal technische eisen³ en bewakingsaspecten in, maar het is niet expliciet geborgd door de exploitant of door de overheid. Dat zou zeker moeten als onderdeel van een vergunning toewijzing. Wij denken daarbij aan: objectieve monitoring, periodieke openbare rapportages en gedegen aandacht voor de evaluatie daarvan, eenduidige aansprakelijkheidsregeling vooraf, schadereserveringen, steun van inwoners om te beoordelen en hun belangen te borgen, periodieke vergunning-evaluatie of de exploitant in de dagelijkse gang van zaken aan alle eisen voldoet en de exploitatie in alle opzichten veilig kan doorgaan of dat moet worden bijgesteld. De risico-invloeden kunnen in een behoorlijk gebied merkbaar zijn/worden en de mogelijke omvang en gevolgen daarvan zijn in dit stadium nog niet verder inzichtelijk gemaakt of onbekend. Naast de bewoners-omgeving speelt ook het risico van lekkage en vermenging met olie en gas voor de kwetsbare natuur in de Zuidpolder en verderop in de Akerdijkse Plassen. Want de opgezogen volumes aan warm water (180 m³/uur) worden vervolgens met hoge druk (72 bar!) diep onder de grond terug-gespoten onder die belangrijke en unieke natuurgebieden met daarnaast uitstraling naar de woonwijken Delfgauw en Keijzershof.

Over de periode van de vergunningsaanvraag gaat het dus om ruim 55 miljoen m³ water dat we strikt gescheiden moeten houden in de ondergrond. Dat zijn meer dan 10 Olympische zwembaden per week!

Kunnen we leren van de ervaringen elders, zoals met het aardgas in Groningen of Twente?

² In het theoretisch model wordt de kans op schade als laag ingeschat als een bepaalde evaluatiescore kleiner is dan 0,33. Als het pakket maatregelen dat TNO adviseert wordt doorgevoerd komt die score op 0,28.

³ Overigens overvroeg de aanvrager in het winningsplan en dit werd afgewezen en vanwege de ermee gepaard gaande te hoge risico's teruggeschroefd door experts die door de overheid daarover waren bevraagd.

Of die winning (gas in plaats van aardwarmte) goed vergelijkbaar is weten we niet. Maar we houden wel het volgende tegen u aan om te overdenken. In Groningen weet men inmiddels hoe het in de praktijk gaat: reeds bijna 60 jaar geleden en zelfs tot een jaar of 3 geleden werden bezorgde lokale signalen in verband met kansen op verzakkingen en trillingen weggehoond door NAM en anderen. Kritische (achteraf wel juiste) informatie werd lange tijd verstopt. De eerste 10 jaren was er ook niks merkbaar, maar het werd wel steeds erger. Inmiddels zijn er structurele verzakkingen geweest en hebben we in Groningen 1500 bevingen gehad en het is bij lange na niet over. Of het hier t.z.t. ook zo gaat weten we natuurlijk niet, maar een gewaarschuwd mens telt voor twee in deze fase. Onze belangen als omwonenden zijn te groot om dit ongemerkt voorbij te laten.

Aan wie vallen de exploitatievoordelen van de aardwarmteputten in onze omgeving toe?

Als daaraan in deze fase geen extra eisen gesteld worden is dat uitsluitend de vergunninghouder. Dat wordt bij de onderhavige grote warmteproductieput gedurende 35 jaar vastgelegd in een exclusief monopolie in een wingebed van 5 km², dat grotendeels in de Zuidpolder van Delfgauw gelegen is maar qua uitwerking / uitstraling ook delen van de woonwijken Delfgauw en Keizershof omvat.

De exploitant kan, gelet op schaarste aan duurzame energie en de overheidsambitie om van het gas af te gaan, hij-verzekerd zijn van voldoende vraag en stevige prijzen. Voorts zijn/ worden hem SDE-subsidies toegekend.

Zonder nadere afspraken komen er aan de lokale warmteafnemers geen specifieke voordelen toe en dat is mager. Want het gaat wel om ondergrond die in feite van ons allemaal is en de risico's/ lasten worden als eerste door de inwoners en de omgeving ervaren. Die risico-invloeden kunnen in een behoorlijk gebied merkbaar zijn en de omvang daarvan is in dit stadium over een periode van 35 jaar onduidelijk. Overigens blijkt het Privaat Mijnbouw Energiebedrijf Duijvestijn nauwelijks eigen vermogen te bezit en zijn/zullen de activiteiten (risicodragend) moeten worden gefinancierd door anderen.

Wat doet de lokale overheid (B&W) en de raad om inwoners en omgeving belangen te borgen?

Het lijkt er veel op dat ook zij door de ter inzagelegging van het winningsplan zijn overvallen en zeker niet hebben voorzien. Misschien hebben ze de situatie anders ingeschat dan wij en zich niet gerealiseerd welke risico's voor de omwonenden eraan verbonden zijn. Uit de EZK-stukken blijkt het zeer beperkt te spelen op ambtelijk niveau van de gemeente Pijnacker-Nootdorp. De focus is daarbij kennelijk op het energie transitieplan van onze gemeente waarin wordt gesproken over het waarmaken en het faciliteren van warmtenetten en de opzet daarvan zowel regionaal als lokaal. Maar nergens is iets concreets terug te vinden, noch aandacht besteed aan de gedegen afdekking van bewoners- en omgevingsbelangen zoals in deze Q&A aan de orde wordt gesteld. Men focust vooral op het middel aardwarmte maximaal benutten en niet op 'de bijkomende aspecten: belangen inwoners als geheel qua lusten en lasten van deze lokale putten' en invloed op de gang van zaken'.

Gemeente en Raad betonen zich op het vlak van inwoner- en omgeving belangenbehartiging in deze dus tot nu toe passief. Daar verwachten we veel meer van.

Is de puthouder niet als eerste aan de beurt om met betrokkenen in de omgeving te overleggen?

Ja. Dat is hij eigenlijk zelfs (moreel) verplicht en is ook minimaal te verwachten van een maatschappelijk verantwoord ondernemer. Dit vanaf de initiatiefase winningsplan en vergunningsfase, de realisatie- en exploitatiefase en eveneens bij herziening en afbouwfase.

Echter tot nu toe is de ondernemer vooral stilziggend en voor zichzelf bezig. Opvallend is dat in de

vergunningaanvraag bij EZK is vermeld dat hij gedegen communiceert, zoals via een website⁴. Echter deze site bevat voor zover te overzien in feite alleen reclame voor eigen parochie en niets concreets over dit winningsvoorstel en wat dat betekent voor de omwonenden (bewoners en bedrijven) en omgeving qua lasten en lasten en hoe je met elkaar omgaat nu en later. De vergunning aanvrager is daarmee ook in strijd met een door hemzelf in 2019 afgesloten convenant daarover (zie: Gedragscode Omgevingsbetrokkenheid bij Aardwarmteprojecten). 5

Speelt alleen deze ene aardwarmtewinning-aanvraag in onze gemeente?

Neen, de eerste put die qua vergunning ter visie ligt is van Mijnbouwer Duijvestijn en die raakt zowel aan delen van Delfgauw als aan de wijk Keijzershof in het zuiden van Pijnacker. Echter de 2^e (Mijnbouwer Ammerlaan) zit ook al in de pijplijn van EZK en komt ook ter visie. Er volgen volgens de energietransitie visie van de gemeente vermoedelijk later nog een aantal. Het is dus zaak dat we nu aan het begin van het traject er heel serieus en zorgvuldig naar kijken. Dat is in uw persoonlijk belang. Met elkaar zijn we ook veel sterker in ons signaal, in het overleg en ook bij het maken van verbeterafspraken.

Er is werkelijk niemand (ook raad en B&W niet) die ons belang beter begrijpt en op kan pakken dan wijzelf. Verwachten of hopen dat de overheid en anderen het automatisch en afdoende het voor je opknappen blijkt niet te werken zoals u allen ook wel weet (zie ook de Groningen en Twente ervaringen).

⁴ Het winningsplan van D is voornamelijk technisch van aard en ook onleesbaar voor de gewone burger. D kennelijk overvraagt en het plan is daardoor in deze opzet te risicovol, zo vinden experts en dat moet dus worden aangepast. [2] Hoe verhoudt het voorgaande zich tot de productie en handelwijze over de afgelopen 10 jaar? *Over risico's, verantwoordelijkheden, regelingen en afdekking schades in de lokale omgeving (mens en natuur) en garanties ten aanzien van deze aspecten merkt D nauwelijks iets concreet bruikbaar.*

5 Heldere communicatie, transparantie en een goede dialoog met de omgeving is van groot belang bij projecten. In het kader hiervan worden de volgende principes gehanteerd:

Algemene principes

1. Initiatiefnemer informeert en betreft belanghebbenden tijdig en zo vroeg mogelijk bij de projectontwikkeling.
2. Initiatiefnemer stemt de informatievoorziening met de omgeving af op de behoefte.
3. Initiatiefnemer stelt de benodigde informatie ter beschikking, waarbij rekening wordt gehouden met beperkingen vanuit bedrijfsvertrouwelijke informatie en aanbestedingsregels.
4. Participatie kent verschillende niveaus: informeren, betrekken/adviseren en co-creatie/integreren. Per project, per fase en per belanghebbende(groep) kan de mate van en soort participatie verschillen. De initiatiefnemer maakt hierin een keuze en stelt hiertoe een participatieplan op.
5. Initiatiefnemer en overheden (bijvoorbeeld rijk, provincie, gemeente en waterschappen) hebben elk hun eigen rollen, taken en verantwoordelijkheden in het proces. Initiatiefnemer beschrijft dit in het participatieplan en bespreekt dit met de relevante overheden.
6. Indien er projectwijzigingen en/of inzichten ontstaan zullen belanghebbenden hierover actief worden geïnformeerd.
7. Initiatiefnemer zorgt ervoor dat vragen en zorgen kunnen worden besproken. Hiertoe stelt de initiatiefnemer een contactpersoon beschikbaar.

Het omgevingsoverleg

8. Initiatiefnemer stelt per project een omgevingsoverleg beschikbaar. Het omgevingsoverleg is een middel voor de omgeving om advies uit te brengen aan de initiatiefnemer.
9. In het omgevingsoverleg bespreken initiatiefnemer en de omgeving op welke manier de omgeving betrokken zou kunnen worden bij een project. Zij spreken over de omgevingseffecten, over welke thema's wordt gesproken, wat de rollen van betrokken partijen zijn, de frequentie van overleg en eventuele andere zaken die betrokkenen in het omgevingsoverleg van belang achten. Mogelijke onderwerpen voor het omgevingsoverleg zijn:

- Keuze voor aardwarmte als energiebron
- Licht, geluid en transport, gedurende de bouw en tijdens operatie
- Techniek, veiligheid, risico's en maatregelen
- Locatie inrichting en ruimtelijke inpassing
- Natuur en milieu
- Mogelijkheden om bij te dragen aan de kwaliteit van de leefomgeving
- Mogelijke schade en afhandeling
- Vragen en klachten

Wat kan en moet ik doen als inwoner om mijn belangen nu en voor later af te dekken?

Dien samen met anderen schriftelijk een zienswijze in naar EZK voor 13 januari a.s.

De initiatiefgroep zal tijdig een template (voorbeeld) maken en ter beschikking stellen op de website van de van de bewonersvereniging Delfgauw (<https://bewonersverenigingdelfgauw.nl/>) waar dit voorbeeld zal worden opgenomen.

U kunt die natuurlijk naar eigen inzichten aanpassen en aanvullen. We bezien verder of het praktisch uitvoerbaar is om gezamenlijk een zienswijze in te dienen. Maar dat laat onverlet uw eigen initiatief en verantwoordelijkheid in deze.

Wat is een zienswijze en hoe dien ik die in?

Een zienswijze is een brief aan de bevoegde instantie die het ontwerp-instemmingsbesluit ter inzage legt. Zo'n zienswijze bevat uw aanvullingen en/of bezwaren tegen bepaalde voorgenomen onderdelen van het besluit omdat u van mening bent dat er onderwerpen niet (afdoende) zijn meegewogen of dat u in uw belangen wordt geschaad. De zienswijze dient te worden gezonden aan: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, Inspraakpunt winningsplan Pijnacker-Nootdorp V, Postbus 111, 9200AC Drachten. Let op dat u ondertekent met uw naam en volledig adres. Een voorbeeld van een zienswijze is leders op deze site opgenomen. Die kunt u vrij gebruiken als u een maatgesneden zienswijze wilt indienen.

Meer informatie over deze gang van zaken is te vinden in het huis-aan-huisblad Telstar/De Eendracht van woensdag 1 december, weeknummer 48 op pagina 36 (<https://www.jambooty.be/nl/document/2251079>).

Waar kan ik voor verdere vragen terecht?

Op de website van de bewonersvereniging Delfgauw is een link naar het onderwerp 'Verantwoorde Geothermie Pijnacker-Nootdorp' opgenomen. Op/via de websites van de andere bewonersverenigingen kan hiernaar worden doorgelinkt. Zo heeft u toegang tot de meest actuele informatie die wij kennen.

Vragen kunt u ons stellen via: infovgpn@gmail.com

Voor het overige verwijzen wij ook naar EZK en gemeente Pijnacker-Nootdorp.

Vindt over dit onderwerp nog een nadere voorlichting plaats door EZK of de gemeente Pijnacker-Nootdorp?

Neen, momenteel is nog niet bekend of er een 'inloopavond' of een voorlichtingsavond zal worden gehouden door EZK of de gemeente. Wij zullen daar in onze contacten wel op aandringen ofschoon door de coronabeperkingen een alternatieve vorm van informatieverschaffing en contact met de burgers meer voor de hand ligt. Daarbij moeten we ook meenemen dat het al erg laat in het traject is en we bereiken daar lang niet iedereen mee, zoals ook in andere informatietrajecten binnen onze gemeente (vergelijk bij Omgevingsvisie en Energietransitieplan) al hebben kunnen waarnemen.

Gaat het alleen om deze put in Delfgauw en een zienswijze daarbij?

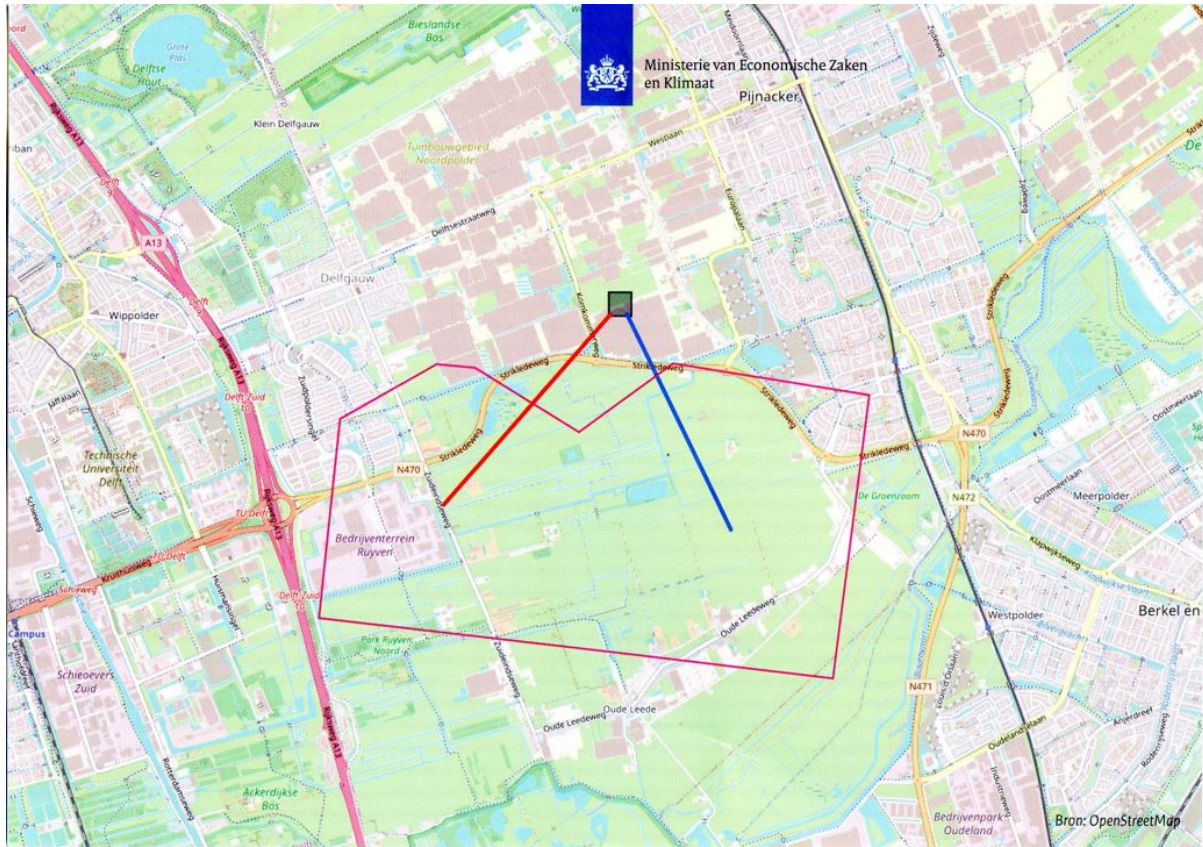
Wij behandelen hier het traject voor de aanvraag door de Mijnbouwonderneming Energiebedrijf Duijvestijn B.V. te Delfgauw omdat dat een eerste en afzonderlijk traject is waarop u een zienswijze kunt indienen.

Maar aansluitend op 17 december 2021 is het ter visie traject voor de (nog grotere) winningsput van de firma Ammerlaan in Pijnacker Noord. Veel zal daarbij hetzelfde zijn, maar lang niet alles. Omwonenden moeten dus goed op de website van EZK kijken en dat meenemen in hun overwegingen en zienswijze.

Toch is ook veel is gemeenschappelijk qua risico's en belangen en dat geldt ook voor de volgende aanvragen voor geothermie-winning in onze gemeenten. Dus we leren onderweg bij en helpen als gemeenschap elkaar als het goed is.

De besluiten en randvoorwaardelijke kaders krijgen hun vorm en inhoud vooral bij de eerste winning-putten.

Elke inwoner na de gemeente Pijnacker-Nootdorp heeft er dus het volle belang bij om ook bij de eerste put in Delfgauw mee te doen via een zienswijze die de gemeenschappelijke belangen van onze inwoners en haar mooie omgeving etaleren en onderstrepen. Samen zijn we en staan we sterker!

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

Beste bewoner,

Nabij Pijnacker wint Duijvestein Energie B.V. aardwarmte uit de diepe ondergrond. De aardwarmtewinning vindt plaats in het aangegeven gebied op de kaart. Een aantal aanliggende glastuinbouwbedrijven maakt gebruik van deze duurzame warmte.

Graag informeert het ministerie van Economische Zaken en Klimaat u over het ontwerp-instemmingsbesluit en het winningsplan Pijnacker-Nootdorp V waarin de winning van de aardwarmte wordt beschreven.

Deze documenten liggen momenteel ter inzage. Tijdens de periode van terinzagelegging kunt u het plan en het besluit inzien en hierop reageren.

Wilt u meer weten?

Meer informatie over het ontwerp-instemmingsbesluit, het winningsplan en de terinzagelegging kunt u online vinden op:

[www.mijnbouwvergunningen.nl/
pijnacker-nootdorp](http://www.mijnbouwvergunningen.nl/pijnacker-nootdorp)

Met vriendelijke groet,

Aan de bewoner(s) van dit adres

Melkdragerhof [redacted]
2645 LN Delfgauw

Retouradres: